

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

4ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνεδρίασε στην έδρα της στις 2 Αυγούστου 2018 με την εξής σύνθεση: Ιωάννης Κίτσος, Πρόεδρος, Χρυσάνθη Χαραλαμποπούλου-Εισηγήτρια και Μαρία-Ελένη Σιδέρη, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 26.06.2018 Προδικαστική Προσφυγή με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΑΕΠΠ/595/28.06.2018 της προσφεύγουσας με τον διακριτικό τίτλο «...», νομίμως εκπροσωπούμενης.

Κατά του Δήμου Ελασσόνας [εφεξής αναθέτουσα αρχή].

Με την Προδικαστική Προσφυγή η αιτούσα επιδιώκει όπως ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 98/2018 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου Ελασσόνας, η οποία εκδόθηκε στο πλαίσιο της υπ' αριθμ. 3627/15.03.2018 Διακήρυξης με αντικείμενο την «Προμήθεια υγρών καυσίμων και λιπαντικών 2018-2019», συνολικού προϋπολογισμού 753.317,60€ πλέον Φ.Π.Α., αφορώσα ειδικότερα την Ομάδα 3 «Λιπαντικά» προϋπολογισμού €29.010 πλέον ΦΠΑ 24%, με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή.

Η συζήτηση άρχισε με την ανάγνωση της Έκθεσης της Εισηγήτριας Χρυσάνθης Χαραλαμποπούλου.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της ανωτέρω Προδικαστικής Προσφυγής προκύπτει πως έχει προσκομιστεί, ελεγχθεί και δεσμευτεί αντίστοιχα, το ηλεκτρονικό παράβολο υπέρ Ελληνικού Δημοσίου με κωδικό 220949483958 0827 0072, ποσού ευρώ εξακοσίων (€600), σύμφωνα με τα άρθρα 363 παρ. 1-2 του Ν. 4412/2016 (ΦΕΚ Α' 147) και 5 παρ. 1-2 του Π.Δ. 39/2017 (ΦΕΚ Α' 64).

2. Επειδή, από τον ηλεκτρονικό διοικητικό φάκελο της υπόθεσης προκύπτει πως η αιτούσα, συμμετέχοντας στον ηλεκτρονικό Διαγωνισμό (υπό Α/Α ΕΣΗΔΗΣ 55273), συγκεκριμένα στην «Ομάδα 3» αυτού για την προμήθεια των λιπαντικών του Δήμου Ελασσόνας, στράφηκε κατά της προσβαλλόμενης απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής επιδιώκοντα την ακύρωσή της, διότι προέκρινε στο επόμενο διαγωνιστικό στάδιο του ανοίγματος των οικονομικών προσφορών και την Προσφορά της έτερης συμμετέχουσας «...». Ειδικότερα, από το 26.06.2018 και ώρα 14:25 e-mail της με τίτλο «ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΥΓΗ», προκύπτει πως «κοινοποίησε» στην ΑΕΠΠ, κατά τις διατάξεις των άρθρου 8 παρ. 3 Π.Δ. 39/2017, η παράβαση του οποίου συνεπάγεται κύρωση απαραδέκτου, την Προδικαστική Προσφυγή που είχε «προηγουμένως» καταθέσει, δια ανάρτησης στο ΕΣΗΔΗΣ στις 26.06.2018 και ώρα 14:26:43. Κατ' ακριβολογία, κατ' αντιστροφή της ως άνω νόμιμης διοικητικής διαδικασίας για την ολοκλήρωση της κατάθεσης μιας Προδικαστικής Προσφυγής από κάθε ενδιαφερόμενο προσφεύγοντα (άρθρα 345επ. Ν. 4412/2016 και 3επ. Π.Δ. 39/2017), πρώτα κοινοποίησε στην ΑΕΠΠ και, εκ των υστέρων, ανήρτησε στο ΕΣΗΔΗΣ την Προσφυγή της κατά της επίμαχης απόφασης της ΟΕ. Ανεξάρτητα, πάντως, από την αντιστροφή της ως άνω νόμιμης διοικητικής διαδικασίας, περαιτέρω, το κρίνον Κλιμάκιο επισημαίνει τα εξής: Α) Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης ηλεκτρονικής επιστολής της αιτούσας έχει επί λέξει ως εξής: «Καλησπέρα σας, Σας επισυνάπτουμε την Προδικαστική μας Προσφυγή για το Δήμο Ελασσόνας. Είμαστε στη διάθεσή σας για κάθε συμπληρωματική πληροφορία ή διευκρίνιση. Με εκτίμηση [τίθεται η εταιρική σφραγίδα]». Β) Επισυνάπτει σ' αυτή το ηλεκτρονικό αρχείο «ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΔΗΜΟΥ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ.pdf.» αποτελούμενο από τις σελ. 1-10 το κύριο σώμα της Προσφυγής, με τα συνημμένα έγγραφα αυτής 1-8, και το αποδεικτικό πληρωμής Παραβόλου. Γ) Όμως, ουδεμία ψηφιακή υπάρχει στο σώμα της Προδικαστικής Προσφυγής ώστε να επαληθεύεται τόσο το περιεχόμενό της όσο και ο νομίμως εξουσιοδοτηθείς προς κατάθεσή της, λαμβάνοντας υπόψη πως ο εταιρικός τύπος της προσφεύγουσας είναι αυτός της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης. Δ) Από τον έλεγχο που διεξήγαγε τον κρίνον Κλιμάκιο στον ηλεκτρονικό τόπο του

αντίστοιχου διαγωνισμού της δημοτικής προμήθειας προέκυψε, πως η αιτούσα έχει αναρτήσει το κείμενο της Προδικαστικής Προσφυγής συνοδευόμενο με τα συνημμένα έγγραφα στις 26.06.2018 και ώρα 14:26:43, πλην όμως στο κείμενό της και δη στη σελ. 1 αυτής έχει τεθεί η αναγραφή «Ψηφιακά υπογεγραμμένο από GEORGIOS NTONTOS Ημερομηνία: 2018.06.26 14:21:39 EEST)». Ε) Συνεπώς, από τη συγκριτική παραβολή των δύο κειμένων της Προδικαστικής Προσφυγής δημιουργείται διάσταση ως προς την ολοκλήρωση της νόμιμης διοικητικής διαδικασίας σύμφωνα με τον Ν. 4412/2016 και το Π.Δ. 39/2017. Από την εξεταστική σκοπιά της Αρχής, δεδομένης της διάστασης των δύο κειμένων – ήτοι αυτού που, ενόψει της αυστηρής διοικητικής διαδικασίας που διέπει την εξεταστική αρμοδιότητα της ΑΕΠΠ, κανονικά θα έπρεπε να οδηγήσει την κατατεθείσα Προσφυγή σε απόρριψη ως απαράδεκτη λόγω έλλειψης ψηφιακής υπογραφής (βλ. παρακάτω σκέψεις 3-4) και εκείνου που θα έπρεπε να οδηγήσει την Προσφυγή σε εξέταση στη ουσία της (εάν δε συνέτρεχαν τυχόν άλλοι λόγοι απαραδέκτου– εγείρονται ζητήματα παραδεκτής άσκησης της Προδικαστικής Προσφυγής υπό την έννοια μη νόμιμης ολοκλήρωσης της υποχρεωτικής εκ του Ν. 4412/2016 και Π.Δ. 39/2017 διοικητικής διαδικασίας για την (αρχικά) παραδεκτή εξέτασή της από την ΑΕΠΠ.

3. Επειδή, για το νομικό ζήτημα της ανυπαρξίας ή πιστοποιημένης εγκυρότητας ψηφιακής υπογραφής που τίθεται από συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς σε έγγραφα της διαγωνιστικής διαδικασίας, ιδίως επί Προδικαστικών Προσφυγών-Παρεμβάσεων, υπό την ισχύ του νέου ενοποιημένου πλέον νομοθετικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις, ήτοι του Ν. 4412/2016, η ΑΕΠΠ έχει ήδη διαμορφώσει πάγια νομολογία, ερμηνεύοντας για τις αντίστοιχες ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο, και δεχόμενη ως διοικητική κύρωση στα πλαίσια της διεξαγόμενης ενώπιόν της εξεταστικής διαδικασίας, το απαράδεκτο, ερμηνεύοντας τις παρακάτω διατάξεις συγκεκριμένα: 1) άρθρο 22 «Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες» (ιδίως) παρ. 1, 36 «Υποχρέωση χρήσης - Λειτουργία ΕΣΗΔΗΣ» (ιδίως) παρ. 1-4 και 37 «Πολιτική ασφαλείας ΕΣΗΔΗΣ» (ιδίως) παρ.

2-3 [όμοια με την τελευταία διάταξη και το άρθρο 9 της ΥΑ 56902/215 «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)» (ΦΕΚ Β' 1924/02.06.2017) βλ. κατωτέρω στην ίδια σκέψη υπό 4], 2) Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2014, σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά και την κατάργηση της Οδηγίας 1999/93/ΕΚ, ΕΕ L 257 της 28.8.2014 (ιδίως) άρθρα 25 «Νομική ισχύς των ηλεκτρονικών υπογραφών» παρ. 2-3, 26 «Απαιτήσεις για τις προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές», 27 «Ηλεκτρονικές υπογραφές σε δημόσιες υπηρεσίες» παρ. 2 και το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι «Απαιτήσεις για τα εγκεκριμένα πιστοποιητικά ηλεκτρονικής υπογραφής» 3) Π.Δ. 150/2001 «Προσαρμογή στην Οδηγία 99/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές» (ΦΕΚ Α' 84/25-06-2001) άρθρα 2 «Ορισμοί» [όπου δίδονται αντίστοιχα οι ορισμοί: 'ηλεκτρονική υπογραφή', 'προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή' ή 'ψηφιακή υπογραφή', 'υπογράφων', 'δεδομένα δημιουργίας υπογραφής', 'διάταξη δημιουργίας υπογραφής', 'ασφαλής διάταξη δημιουργίας υπογραφής', 'δεδομένα επαλήθευσης υπογραφής', 'διάταξη επαλήθευσης υπογραφής', 'πιστοποιητικό', 'αναγνωρισμένο πιστοποιητικό', 'πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης', 'προϊόν ηλεκτρονικής υπογραφής', 'εθελοντική διαπίστευση'], 3 «Έννομες συνέπειες ηλεκτρονικών υπογραφών» και ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV «Συστάσεις για την ασφαλή επαλήθευση της υπογραφής», 4) Απόφαση 56902/215/2-6-17 «Τεχνικές Λεπτομέρειες και Διαδικασίες Λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ» (ΦΕΚ Β' 1924/02.06.2017), εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 36 Ν. 4412/2016, άρθρο 19 «Προδικαστικές Προσφυγές-Ενστάσεις».

4. Επειδή, σε συνέχεια της προηγούμενης σκέψης, όπως έχει παγίως, λοιπόν, κριθεί από τις: Α) ΑΕΠΠ (1ο Κλιμάκιο) 142/2017 σκέψη 14: «...Κατά τα οριζόμενα στον Κανονισμό 910/2014, η ψηφιακή υπογραφή εκδίδεται από εγκεκριμένους παρόχους υπηρεσιών πιστοποίησης, οι οποίοι με τη χορήγησή

της εγγυώνται για τα στοιχεία του κατόχου της και επέχει θέση ιδιόχειρης υπογραφής. Με τη χρήση της προηγμένης ψηφιακής υπογραφής σκοπός είναι να επιτυγχάνεται η ταυτοποίηση του υπογράφοντος, δηλαδή η σύνδεση της ηλεκτρονικής συναλλαγής με το φυσικό πρόσωπο που υπογράφει, η εγγύηση της γνησιότητας των ψηφιακών δεδομένων και η δέσμευση του υπογράφοντος ως προς την ηλεκτρονική συναλλαγή, δηλαδή ο υπογράφων να μη μπορεί να αρνηθεί την συμβολή του στην εν λόγω συναλλαγή. Επιπλέον, η απρόσκοπτη λειτουργία του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. βασίζεται στη δυνατότητα επαλήθευσης του ακριβούς χρόνου παροχής των υπηρεσιών του συστήματος προς το χρήστη αυτού, όπως με την εξακρίβωση του χρόνου υποβολής της προσφοράς κάθε συμμετέχοντος οικονομικού φορέα στο σύστημα»· σκέψη 23: «Επειδή από το σύνολο της εν λόγω διακήρυξης καθίσταται σαφές βάσει ρητών προβλέψεων και παραπομπών στην Απόφαση 56902/215/2-6-17 (ΦΕΚ 1924/Β'2 Ιουνίου 17) “Τεχνικές Λεπτομέρειες και Διαδικασίες Λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ” [βλ. παρακάτω σκέψη 11 της παρούσας Απόφασης] ότι όλα τα ιδιωτικά έγγραφα που υποβάλλονται στο διαδικτυακό τόπο του διαγωνισμού πρέπει να φέρουν “...εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 της απόφασης 56902/215/ 02-06-2017 (ΦΕΚ Β' 1924/02-06-2017)..»· κατέληξε το κρίνον Κλιμάκιο πως, σκέψη 31: Επειδή, η κρινόμενη προσφυγή, υποβλήθηκε με (ψηφιοποιημένη) ιδιόχειρη υπογραφή του φερόμενου ως νομίμου εκπροσώπου κατά παράβαση της κείμενης νομοθεσίας. Επομένως, η υπό κρίση προσφυγή δεν φέρει τη νόμιμη υπογραφή κατά τα ως άνω αναφερθέντα και ασκείται απαραδέκτως». Β) Στη μεταγενέστερα εκδοθείσα ΑΕΠΠ 182/2017 (2ο Κλιμάκιο) αποφασίστηκε ομοίως πως: σκέψη 11: «Επειδή, ... στα πλαίσια διαδικασιών δημοσίων συμβάσεων μέσω ΕΣΗΔΗΣ, οι οικονομικοί φορείς υποβάλουν το σύνολο των εγγράφων της προσφοράς τους ηλεκτρονικά, μεταξύ των οποίων στοιχεία και δικαιολογητικά που περιλαμβάνονται στον υποφάκελο με την ένδειξη “Δικαιολογητικά Συμμετοχής – Τεχνική Προσφορά”, τα οποία υποβάλλονται από αυτόν ηλεκτρονικά σε μορφή αρχείου PDF και εφόσον έχουν συνταχθεί/παραχθεί από τον ίδιο, φέρουν

εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών ... χωρίς να απαιτείται θεώρηση γνησίου της υπογραφής. Για να αποκτήσει όμως το ηλεκτρονικό έγγραφο την ανωτέρω ιδιότητα, θα πρέπει η εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή να έχει τεθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του ΠΔ 150/2001 ... και να δύναται να επαληθευτεί από τον χρήστη, σύμφωνα με τις ίδιες ως άνω διατάξεις ... Τόσο για την αποτελεσματική θέση της ηλεκτρονικής υπογραφής στα πάσης φύσεως ηλεκτρονικά έγγραφα όσο και για την επαλήθευσή της, αναλυτικές, σαφείς και δωρεάν οδηγίες παρέχει σε όλους τους χρήστες η Αρχή Πιστοποίησης του Ελληνικού Δημοσίου [Hellenic Public Administration Certification Services / CA] στην ιστοσελίδα της, για την εφαρμογή των οποίων καμία πρόσθετη ή με κόστος για τον χρήστη προϋπόθεση δεν ζητείται, εκτός από την χρήση συνήθων εργαλείων και μεθόδων που ο μέσος χρήστης του αναγκαίου για την παραγωγή ηλεκτρονικών εγγράφων υπολογιστή έχει στην διάθεσή του» [βλ. και Αρχή Πιστοποίησης Ελληνικού Δημοσίου, Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης “ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΨΗΦΙΑΚΑ ΥΠΟΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΜΕ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΑ ΨΗΦΙΑΚΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΣΚΛΗΡΗΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΕΔ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΟΥΣ ΧΡΟΝΟΣΗΜΑΝΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΥΛΗ «ΕΡΜΗΣ»” (Αύγουστος 2017)]· σκέψη 16: «... το επιληφθέν Κλιμάκιο της ΑΕΠΠ, αυτεπαγγέλτως, συνεπικουρούμενο από ειδικό επιστήμονα της Αρχής, μετά από τον επιβεβλημένο κατά τα άνω ολοκληρωμένο έλεγχο επί της τεθείσας ηλεκτρονικής υπογραφής επί του ευρισκόμενου στον φάκελο της προσφοράς της προσφεύγουσας υπό κρίση ΤΕΥΔ, διαπίστωσε ότι, και μετά την καταχώριση ως εγκύρου του πιστοποιητικού του παρόχου υπηρεσίες ηλεκτρονικής υπογραφής της προσφεύγουσας ..., ούτε η ηλεκτρονική υπογραφή της προσφεύγουσας στο επίμαχο έγγραφο μπορούσε να επαληθευτεί ως “έγκυρη”, ούτε μπορούσε να επαληθευτεί η ταυτότητα του ηλεκτρονικώς υπογράφοντος το έγγραφο»· σκέψη 17: «... το ΤΕΥΔ της προσφεύγουσας, αφού δεν μπορεί να επαληθευτεί ότι φέρει έγκυρη ψηφιακή υπογραφή, ώστε να μην χρειάζεται

επικύρωση γνησίου της υπογραφής, θεωρείται ότι δεν υπεβλήθη κατά τους όρους της διακήρυξης και του νόμου, είτε υπό την εκδοχή ότι είναι χωρίς καθόλου υπογραφή είτε υπό την εκδοχή ότι η τεθείσα υπογραφή επέχει θέση ιδιόγραφης τέτοιας, χωρίς όμως να έχει θεωρηθεί το γνήσιο αυτής...». Γ) ΑΕΠΠ (6ο Κλιμάκιο) 169/2018: σκέψη 18 «... όπως διαπιστώθηκε από το Κλιμάκιο, η τεθείσα ηλεκτρονική υπογραφή της συμμετέχουσας εταιρίας “ ... ” επί κάθε ενός από τα επικαλούμενα από την προσφεύγουσα έγγραφα, ήτοι το ΤΕΥΔ και ... 7 περαιτέρω συνολικά υπεύθυνες δηλώσεις που προβλέπονταν κατά το άρ. 2.4.1 παρ. Α1, Α2 εδ. 3 και Α2 στοιχ. 2, 5, 7, 8, 10 και του άρ. 2.4.2 της Διακήρυξης, το άρθρο 3ο, σελ. 2-3 Τεύχους Τεχνικών Προδιαγραφών και τα άρθρα 1ο, 3ο και 5ο σελ. 1-2, 3-5 Παραρτήματος Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων και δη ηλεκτρονικά κατά τον όρο Α2, σελ. 21 της Διακήρυξης και τις σελ. 4-5 του ως Παραρτήματος Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων, βάσει τόσο των αποδεικτικών στοιχείων εκτύπωσης οθόνης από την προβολή των οικείων ως άνω εγγράφων μέσω του σχετικού προς τούτο λογισμικού ADOBE PDF READER που προσκομίσθηκαν από τον προσφεύγοντα, όσο και με βάση την επαλήθευση αυτών των στοιχείων, κατά τις αναλυτικές οδηγίες για τον οικείο έλεγχο που περιέχονται στο επίσημο οικείο τεύχος της Αρχής Πιστοποίησης Ελληνικού Δημοσίου “ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΨΗΦΙΑΚΑ ΥΠΟΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΜΕ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΑ ΨΗΦΙΑΚΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΣΚΛΗΡΗΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΕΔ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΟΥΣ ΧΡΟΝΟΣΗΜΑΝΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΥΛΗ «ΕΡΜΗΣ»” (Αύγουστος 2017) επαληθεύτηκε ως “άκυρη” (“invalid”), ενώ από αυτήν προέκυψε ότι δεν δύναται να επαληθευτεί, ..., ούτε η ταυτότητα του ηλεκτρονικώς υπογράφοντος τα έγγραφα (πολλώ δε μάλλον η μονοσήμαντη σύνδεσή του με αυτά) ούτε η ταυτότητα του οιοδήποτε τυχόν φορέα που πιστοποίησε την υπογραφή, με αποτέλεσμα να μην προκύπτει ούτε ο αναγνωρισμένος και εγκεκριμένος χαρακτήρας του όποιου χρησιμοποιηθέντος πιστοποιητικού ούτε η χρήση ασφαλούς διάταξης δημιουργίας υπογραφής. Περαιτέρω, προκύπτει ότι η υπογραφή τέθηκε με τρόπο που επιτρέπει μεταβολές και συμπληρώσεις στοιχείων στο έγγραφο μετά τη θέση της, περιέχει εσφαλμένες πληροφορίες και

λανθασμένο μορφότυπο και φέρει, εκτός των άλλων, χρόνο που προκύπτει απλώς από τον ίδιο τον υπολογιστή του (όποιου) υπογράφοντος και όχι από αναγνωρισμένο πάροχο υπηρεσιών ασφαλούς χρονοσήμανσης. Κατ' αποτέλεσμα η υπογραφή αυτή όχι μόνο δεν είναι «ψηφιακή» κατά την έννοια του νόμου και κατά τις απαιτήσεις της διακήρυξης (δηλαδή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή), αλλά ούτε καν έγκυρη, εν γένει και καταρχήν ηλεκτρονική υπογραφή (πρβλ. Απόφαση ΑΕΠΠ 187/2017). ... Συνεπώς, τα ως άνω έγγραφα, έκαστο εκ των οποίων απαιτείτο να υποβληθεί επί ποινή απαραδέκτου της προσφυγής ... και δη συνταγμένα άρα και υπογεγραμμένα από τον ίδιο τον προσφέροντα οικονομικό φορέα (τόσο το ΤΕΥΔ όσο και οι 7 υπεύθυνες δηλώσεις), υποβλήθηκαν εν όλω ακύρως και επομένως, η προσφορά του παραπάνω οικονομικού φορέα είναι εν όλω αποκλειστέα, η δε προσβαλλομένη έσφαλε κατά το μέρος που δεν την απέρριψε». Δ) Τέλος, τις ανωτέρω θέσεις ακολούθησε και η ΑΕΠΠ (4^ο Κλιμάκιο) 152/2018 σύμφωνα με την οποία σκέψη 12: «Επειδή, κατά την εξέταση της κρινόμενης Προσφυγής της αιτούσας από το παρόν Κλιμάκιο, συνεπικουρούμενη η Σύνθεση από το αρμόδιο Τμήμα Πληροφορικής της Αρχής, προέκυψε, ειδικότερα, κατά τον έλεγχο της εγκυρότητας της τιθέμενης στο κείμενό της ψηφιακής υπογραφής [: «Digitally signed by ... Date: 2018.01.30 19:07:22+02'00'»] με βάση τον φορέα πιστοποίησης και το πρόγραμμα λογισμικού ADOBE READER, πράγματι κατά την ηλεκτρονική τεχνική κρίση του πως (σε μετάφραση στη ελληνική γλώσσα): «Η Υπογραφή είναι ΑΚΥΡΗ: Υπάρχουν σφάλματα στη μορφοποίηση ή τις πληροφορίες που περιέχονται σε αυτή την υπογραφή. Η ταυτότητα του υπογράφοντος δεν έχει ακόμη επαληθευθεί. Ο χρόνος υπογραφής προέρχεται από το ρολόι στον υπολογιστή του υπογράφοντος... Σφάλμα κατά την επαλήθευση της υπογραφής ... Περίληψη Επαλήθευσης: Η υπογραφή είναι άκυρη επειδή υπάρχουν σφάλματα στη μορφοποίηση ή τις πληροφορίες που περιέχονται στην υπογραφή. ... Η ταυτότητα του υπογράφοντος δεν έχει επαληθευτεί ακόμη. Η ώρα υπογραφής προέρχεται από το ρολόι του υπολογιστή του υπογράφοντος. Η υπογραφή δημιουργήθηκε με τη χρήση του Adobe Acrobat Reader DC 2018.009.20050». Πράγματι, όπως ορθά

επισημαίνεται στην Παρέμβαση (σελ. 12), η ψηφιακή υπογραφή που έθεσε η προσφεύγουσα είναι: άκυρη, αγνώστου υπογράφοντος, αγνώστου πιστοποιητή, πιστοποίησης η οποία επιτρέπει μεταβολές και συμπληρώσεις στοιχείων στο έγγραφο, φέρει εσφαλμένες πληροφορίες και λανθασμένα μορφότυπο και φέρουν χρόνο που προκύπτει απλώς από τον ίδιο τον υπολογιστή του υπογράφοντος (ήτοι χρόνος αμφισβητήσιμος, καθώς το ρολόι του υπολογιστή μπορεί να ρυθμιστεί ώστε να φέρει οποιαδήποτε ώρα και σίγουρα μη πληρών τις προϋποθέσεις πιστοποιημένης χρονοσήμανσης). Συνεπώς, λαμβάνοντας υπόψη και την ήδη σχηματισθείσα νομολογία της Αρχής επί του νομικού ζητήματος όπως αναφέρεται ανωτέρω, διαπιστώθηκε πως κανένας νόμιμος φορέας πιστοποίησης δεν έχει βεβαιώσει την εγκυρότητα της ψηφιακής υπογραφής». Όλα τα ανωτέρω ισχύουν πολύ περισσότερο σε περίπτωση που καμία ψηφιακή υπογραφή δεν έχει τεθεί.

5. Επειδή, κατ' ακολουθίαν, η κρινόμενη Προδικαστική Προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

6. Επειδή, ύστερα από την προηγούμενη σκέψη, πρέπει να καταπέσει το Παράβολο που κατέθεσε η προσφεύγουσα (άρθρο 363 παρ. 5 του Ν. 4412/2016).

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την Προδικαστική Προσφυγή.

Ορίζει την κατάπτωση του προσκομισθέντος Παραβόλου.

Αριθμός απόφασης:659/2018

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 2 Αυγούστου και εκδόθηκε στις 22 Αυγούστου.

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Ιωάννης Κίτσος

Ιωάννα Κακλαμάνη